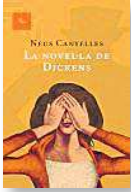

La millor amiga de Dickens

CARLES CABRERA
NARRATIVA

Blanca és la protagonista de *La novel·la de Dickens*, l'últim producte que ens ha llegat l'escriptora mallorquina Neus Canyelles (Palma, 1966). Blanca, com Canyelles, és una autora que debuta en el terreny literari "amb un premi local en un poble que ningú sap on para" i que té pretensions d'escriure en premsa —Canyelles col·labora habitualment en el diari *Última Hora*—, però la sort que ha acompanyat aquesta darrera —avalada amb un bon nombre de guardons literaris i amb una rebuda irreprotxable en cada llibre que treu per part de crítica i públic— supera amb escreix la del seu personatge, obligada a treballar de repassadora en un supermercat per poder pujar la seva filla Cecília (un homenatge a Cecília Ce, l'òrfena d'*El carrer de les Camèlies* de Mercè Rodoreda?) i pagar els deutes del capbuit del seu exhome Waldo, de qui acaba per divorciar-se, d'ofici violinista —essent Canyelles mateixa pianista, d'altra banda. La família la balla magra amb els diners i sempre estan pendents de pagues, ingressos, girs i xecs, i de quan deixarà de cobrar ella la desocupació, i sempre ha estat així, perquè a Blanca, li va faltar pipella per veure que Waldo vivia al dia i que, amb ell, mai sortirien de pobres perquè mai acceptaria renunciar a la llibertat bohèmia (fugia uns quants dies sense haver de retre comptes a ningú) per engranar-se a les rodes dentades de la vida amb un ofici normal i corrent. Això els abocarà primer a la ruptura simple i amistosa i, finalment, al divorci. Viuen doncs —i s'hi han mogut sempre— en els ambients miserables que respiren les novel·les de Charles Dickens però bé que els obrers de la Revolució Industrial d'aleshores s'han metamorfosats ara i ací en mileuristes gairebé incapaces de tirar el carro de la vida endavant.

El curs de la història no es presenta, tanmateix, linealment, i així concedeix a la novel·la una dificultat que a priori no tindria perquè ser així però que, final-

L'ESCRITORA MALLORQUINA NEUS CANYELLES. FOTO: LORENZO

ment, enriqueix el tot i la diferència d'altres novel·les que puguin sorgir al mercat. I la dota de qualitat literària, d'alta qualitat, val a dir-ho. D'aquesta manera, de vegades, quan vol agilitzar el text, els diàlegs són incorporats al cos de la narració, i d'altres, no; en altres moments, els aspectes novel·listics es dilueixen una mica i ens inclinem molt lleugerament vers el dietari en la línia de *Cap d'Hornos*, amb la qual Canyelles obtingué el Ciutat de Palma de Novel·la 2002, o Blanca parteix de la pròpia experiència com a argamassa d'inspiració per als seus contes, exercici de metaliteratura que empelta amb el que ja assajà l'autora a *L'alè del búfal a l'hivern*

ENTRE TOTS ELS PERSONATGES N'HI HA UN QUE SOBTA COM TAL, CHARLES DICKENS, NOMÉS PERCEBUT PER LA PROTAGONISTA

(Premi El lector de L'Odissea 2006 i finalista del Premi Llibreter 2007), i continuament, es produeixen bots capriciosos endavant i endarrere (amb Blanca suara maridada i sense fills, suara mare i suara divorciada i temptadora per al veí nou que s'ha instal·lat a viure a l'escala).

La novel·la de Dickens constitueix, ras i curt, i dit sense cap mena de mala inten-

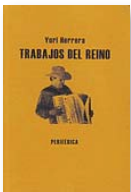
ció, una novel·la de dones, de quina manera viuen, gaudeixen i pateixen les dones: Blanca, Cecília, la seva amiga Gina, Laura, la dona de Samuel... I en una novel·la així, és clar, els homes (Waldo, Samuel, el veí...) tampoc hi podien mancar en el sentit que configuren una part substancial de l'univers femení; però entre tots els personatges n'hi ha un que sobta com a tal, Charles Dickens, la presència del qual es limita a ser percebuda per Blanca, perquè la resta de la gent no el pot veure ni sentir, i quan Blanca hi parla, de cara a la galeria semblarà que hagi perdut la xaveta. De fet, està malalta i pateix visions, i Dickens compareix davant ella per ajudar-la a passar el tràngol, amb dret i tot a intervenció, i confessa que no se n'anirà fins que ella es trobi millor. Fet i fet, quan se li espassa la migranya que té (perquè els metges no li diagnosticaran cap mal dolent), Dickens farà fonedís, tal i com havia promès. Aquesta presència fantàstica també és necessari d'associar-la a la metaliteratura que ofereix Canyelles a la novel·la anterior. El contacte, a més, d'aquestes converses mantingudes sovint en el surrealisme navegant dels somnis, s'estableix per la inclinació de tots dos vers el gènere narratiu i l'admiració que el caràcter principal sentia per Dickens: a l'orfenat, Blanca, dickensiana de mena, s'havia empassolat *The Great Expectations* vuitanta cops pel cap baix, i sentia empatia per un altre orfe com era el personatge de Pip, de la mateixa manera que hauria pogut esmentar David Copperfield o *Oliver Twist*.

El qui també l'ajuda a sortir-se'n és Samuel, que amb la seva dona han vingut a viure a l'immoble perquè ella s'està morint i tenen l'hospital més a prop de casa. Samuel és neuròleg i de la mateixa manera que una dona, la seva, l'ha apartat de la medicina al llarg dels darrers sis mesos per la impotència de veure que no hi havia res que pogués salvar-la, una altra malalta, Blanca, i els seus problemes cerebrals (arriba a confessar-li que conversa habitualment amb Dickens), que l'obsessionen, el menen amb gust a exercir de nou la professió. Tot va bé si acaba bé.

Neus Canyelles: *La novel·la de Dickens* Proa (A Tot Vent, 540), 176 pàgines, 16'50 €

En la frontera: 'Trabajos del reino'

DANIEL CAPÓ
NARRATIVA

Como tantas otras veces y como me ha sucedido con tantos otros escritores, he llegado tarde a Yuri Herrera y a su premiada novela *Trabajos del reino*, publicada en México en 2004 y reeditada por la extremeña Periférica. Herrera, nacido en Actopan, México, en 1970, presenta en *Trabajos del reino* un retrato de la violencia en su caracterización post-moderna. Se trata de la deriva de la violencia totalitaria del siglo XX —de Hitler a Stalin pasando por Mao, Pinochet y Castro— al terror latente de la disolución social de nuestra época. Herrera habla del narcotráfico y de la ausencia de Estado. O mejor dicho, habla de la violencia que surge con la quiebra

de los Estados. Tema recurrente, por ejemplo, en el pensamiento político de Carl Schmitt y, en última instancia, de Thomas Hobbes. La pregunta en Herrera también es otra: la escritura (o el arte) al servicio del poder. En este caso, el poder mafioso del narcotráfico —no el dictatorial de los militares, que sería el arquetipo de la literatura hispanoamericana—, el de los nuevos reyes de las sociedades descompuestas. La tradición, en este sentido, es larga. La tentación, un universal.

Trabajos del reino es una primera novela, pero no lo parece. La inteligencia es fina, analítica; el ritmo sincopado responde a la ingenuidad musical de los corridos; la prosa, tersa y suavemente agitada, se articula sobre una red sinuosa de frases breves y aparentemente simples. El efecto es perturbador. El protagonista de la novela, un joven desheredado llamado Lobo, vende su música a un poderoso jefe narco apodado El Rey. Lobo pasa a cantar las hazañas de su amo a

YURI HERRERA. FOTO: MISHA MACLAIRD

cambio no sólo de seguridad, sino de los lujos del nuevo poder adornado además por la moralidad contestataria del romántico que se enfrenta al orden antiguo. La lógica del rencor es convincente y la podemos detectar incluso alrededor nuestro. A su lado crece una nueva genealogía moral que gira de la reconciliación —el perdón judeo-cristiano— al re-set de los mundos agnósticos de la tecnología. El tipo de cinismo de Lobo podría recordar incluso a figuras como la del Anarca, de Jünger, aunque sin el contrapeso erudito del alemán. Se trataría, en todo caso, de intensidades diferentes. Para el siglo XX, la cercanía al poder es una excusa intelectual que busca argumentar el sentido de la historia. Para el hombre del siglo XXI, los espejismos de la razón han dado paso a la fascinación pura por el poder. Algo de esto hay en este magnífico libro.

Yuri Herrera: *Trabajos del reino* Periférica, 135 pàgines, 14'50 €